
Скорченко І. В.

Дніпровський національний університет залізничного транспорту імені академіка
В. Лазаряна, Науково-технічна бібліотека (м. Дніпро, Україна)

ПОШУК НОВИХ ПІДХОДІВ У РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО КАТАЛОГУ

Бібліотеці сьогодні відводиться особлива місія – забезпечувати читачам оперативний доступ до інформаційних ресурсів. Електронний каталог (ЕК) є саме тим інструментом, який забезпечує ефективність і зручність отримання необхідної інформації для користувача. Розглядаються сучасні напрямки, що дозволяють поліпшити пошук для задоволення вимог і очікувань користувачів.

Ключові слова: електронний каталог; пошукові можливості; користувачі; електронне середовище; Інтернет; інформаційний пошук; ефективність; зручність; доступ до інформації

Skorchenko I. V.

Dnipro National University of Railway Transport named after Academician V. Lazaryan,
Scientific and Technical Library (Dnipro, Ukraine)

SEARCH FOR NEW APPROACHES IN THE DEVELOPMENT OF THE ELECTRONIC CATALOG

The library today has a special mission - to provide readers with quick access to information resources. The electronic catalog (EC) is exactly the tool that ensures the efficiency and convenience of obtaining the necessary information for the user. The modern directions are considered, allowing to improve the search to meet the requirements and expectations of users.

Keywords: electronic catalog; search capabilities; users; electronic environment; Internet; information search; efficiency; convenience; access to information

В сучасну епоху електронної інформатизації бібліотеки змушені конкурувати з потужними можливостями глобальних інформаційних мереж. Обмеженість бібліотечних ресурсів не дозволяє в повній мірі задовольнити вимоги користувачів в актуальності інформації, швидкості отримання повних текстів електронних ресурсів, доступ до комплексного пошуку ресурсів одночасно з безлічі інформаційних джерел. Таким чином, попит на бібліотечні традиційні послуги падає, кількість користувачів бібліотечними ресурсами зменшується. Отже, постає питання про проблему забезпечення доступу до інформації, розширенні можливостей пошуку і відбору ресурсів. Це стосується електронного каталогу.

Одним з напрямків для вирішення даної проблеми є перетворення пошуку в електронному каталозі за аналогією з механізмами пошуку в Інтернеті. Це більш звична

для користувачів пошукова система. Вона дозволяє використовувати повний текст запиту інформації, при цьому результат буде скоректований при граматичній помилці. Можливі також рекомендації, які будуть запропоновані поряд з інформацією, яку шукають. Однак, подібний напрямок розвитку електронних каталогів не зможе конкурувати з пошуковими системами Інтернету, бібліотеки можуть забезпечити лише обмежений доступ до електронної інформації, на відміну від широких можливостей Інтернет-пошукачів.

Тому має місце розвивати такі послуги бібліотеки, як навчання користувачів електронного каталогу та інших пошукових систем інформаційної грамотності, а також допомога по орієнтації в світовому інформаційному потоці і відстеження достовірної інформації.

Широкі можливості відкриває таке структурування пошуку, коли користувач може вказувати різні параметри або ознаки необхідної інформації. Як пошукові ознаки пропонується заздалегідь задані набори термінів, які згруповані як значущі характеристики документів. Це дозволяє користувачеві не витратити час на підбір термінів, які за його припущенням можуть міститися в документі. Введення кожного нового параметра буде зменшувати кількість шуканих об'єктів. Таким чином, цей підхід застосовується як коригування результатів пошуку. Цей принцип базується на таких програмних платформах як система автоматизації бібліотек Primo компанії EX Libris, інформаційній системі Virtua корпорації VTLIS, США. Найбільш затребуваний пошук - за предметними характеристиками. Терміни для цих характеристик формуються з контрольованих словників і вільних ключових слів. При цьому важливо стежити за актуальним станом термінів.

Для допомоги користувачам добре використовувати спосіб візуалізації змісту бібліотечних фондів. Саме наочне уявлення структури і змісту бібліотечних фондів - функція контрольованих інформаційно-пошукових мов (ПІМ), значення якої в ситуації віддаленого самостійного пошуку тільки зростає. Контрольований предметний словник словником (Controlled Subject Vocabulary) допомагає полегшити предметний перегляд. Наприклад, Бібліотека Конгресу США продовжує оновлювати Показчик для електронного каталогу в відповідно до новими темами і тенденціями і вважає його перегляд ефективним методом допомоги читачам. У зв'язку з завданням візуалізації змісту фондів можна представляти користувачам списки предметних рубрик у вигляді ієрархічних деревовидних структур, графічно відображають зв'язку предметних областей.

Для розширення поля пошуку необхідної інформації можна урізноманітнити пошуковий образ документа різними елементами опису змісту - ілюстраціями,

зображеннями обкладинок, змісту, рецензіями, коментарями користувачів, гіперпосиланнями на документи тієї ж тематики тощо.

Також можна використовувати персоналізацію пошуку. Що це означає? Спочатку вивчаються запити і переваги користувачів, діагностуються пошукові ситуації, на основі цього виділяються призначені для користувача групи зі схожими інформаційними вимогами. Далі користувачеві пропонуються різні інструменти пошуку інформації, формується уявлення інформації в аспектах, які цікавлять, пропонуються підказки. При цьому повинна бути дана можливість самостійного вибору пошукових інструментів.